

Osobni identifikacijski broj

Podaci u ovoj brošuri ažurni su na dan 22. veljače 2010. godine

www.porezna-uprava.hr
www.oib.hr

Osnovni cilj ove brošure jest da Vam se kao osobi – obvezniku osobnoga identifikacijskog broja na jednostavan i razumljiv način objasni što za Vas znači uvođenje osobnoga identifikacijskog broja kao stalne oznake u pravni sustav Republike Hrvatske. U odgovorima na pitanja razrađene su osnovne zakonske odredbe.

Ako su Vam i nakon što ste pročitali ovu brošuru ostale neke nejasnoće u vezi s uvođenjem i primjenom osobnoga identifikacijskog broja pojašnjenja možete pronaći na Internet stranicama Ministarstva financija Republike Hrvatske, Porezne uprave, na web adresi: www.oib.hr, ili u ispostavi Porezne uprave prema Vašem prebivalištu ili uobičajenom boravištu, ili sjedištu trgovačkog društva.

Sadržaj:

1. UVOD	3
2. OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ	3
2.1. Osobni identifikacijski broj – općenito	3
2.2. Karakteristike osobnoga identifikacijskoga broja	4
2.3. Osobni identifikacijski broj/jedinstveni matični broj građana – sličnosti i razlike	6
3. OSOBE KOJIMA SE OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ DODJELJUJE	7
4. KORISNICI OSOBNOGA IDENTIFIKACIJSKOG BROJA	11
5. ODREĐIVANJE I DODJELJIVANJE OSOBNOGA IDENTIFIKACIJSKOG BROJA	12
6. POTVRDA O OSOBNOM IDENTIFIKACIJSKOM BROJU	16
6.1. Potvrda o osobnom identifikacijskom broju – općenito	16
6.2. Potvrda o osobnom identifikacijskom broju – izdavanje i promjene	18
6.3. Poništavanje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju	19
7. EVIDENCIJA O OSOBNIM IDENTIFIKACIJSKIM BROJEVIMA	20
7.1. Sadržaj Evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima	20
7.2. Upiti u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima	21
8. KORIŠTENJE OSOBNOGA IDENTIFIKACIJSKOG BROJA	22
9. PRIMJERI	25

1. UVOD

Od 1. siječnja 2009. godine u Republici Hrvatskoj počeo se primjenjivati Zakon o osobnom identifikacijskom broju. Prema odredbama navedenog Zakona osobni identifikacijski broj uvodi se kao stalna identifikacijska oznaka svake osobe koju će koristiti sva tijela javne vlasti u svakodnevnom radu, kod razmjene podataka i kod upisa osoba u službene evidencije. Uvođenjem stalne i obvezne oznake osoba, odnosno uvođenjem osobnoga identifikacijskog broja stvara se pravni sustav koji se temelji na jednoznačnom upisu osoba što je preduvjet informatizacije državne uprave u cijelosti. Samo informatizirana državna uprava omogućit će pravovremenu razmjenu informacija potrebnu za pravodobnu i dosljednu provedbu upravnih, poreznih i kaznenih postupaka, uz istovremeno olakšavanje i ubrzavanje postupaka koje građani vode pred tijelima javne vlasti radi ostvarivanja raznih prava.

Zakonom se predviđa prijelazno razdoblje uvođenja osobnoga identifikacijskog broja, od dvije godine, čijim završetkom započinje puna primjena osobnoga identifikacijskog broja (od 1. siječnja 2011.). Tijekom 2009. godine osobni identifikacijski broj odredio se i dodijelio svim osobama te je započeo upis određenih i dodijeljenih osobnih identifikacijskih brojeva u službene evidencije. Od 1. siječnja 2010. godine, uz nastavak upisa osobnoga identifikacijskog broja u preostale službene evidencije, započela je i primjena osobnoga identifikacijskog broja na poreznim prijavama i u platnom prometu.

2. OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ

2.1. Osobni identifikacijski broj - općenito

? Što je osobni identifikacijski broj?

Osobni identifikacijski broj je stalna, ali i obvezna identifikacijska oznaka svake osobe, koju tijela javne vlasti koriste u službenim evidencijama u svakodnevnom radu i kod razmjene podataka. Osobni identifikacijski broj počeo se uvoditi na području Republike Hrvatske od 1. siječnja 2009., stupanjem na snagu Zakona o osobnom identifikacijskom broju. Od 1. siječnja 2010. započela je primjena osobnoga identifikacijskog broja na poreznim prijavama i u platnom prometu. Istekom 2010. godine, dakle od 1. siječnja 2011. započinje puna primjena osobnoga identifikacijskog broja.

? Kako se određuju znamenke osobnoga identifikacijskog broja?

Osobni identifikacijski broj sastoji se od jedanaest znamenki. Deset znamenki određuje se slučajnim odabirom niza brojeva, dok jedanaesta znamenka predstavlja kontrolni broj izračunat po „Modul 11,10“ ISO 7064.

? Koristi li se za osobni identifikacijski broj određena kratica?

Za osobni identifikacijski broj koristit će se kratica OIB.

2.2. Karakteristike osobnoga identifikacijskog broja

? Može li doći do promjene osobnoga identifikacijskog broja određene osobe?

Osobni identifikacijski broj određuje se i dodjeljuje osobi te prati osobu za vrijeme cijeloga „životnog“ ciklusa (od rođenja do smrti, od stjecanja do prestanka hrvatskog državljanstva, od osnivanja do prestanka pravne osobe, od nastanka do prestanka povoda za praćenje strane osobe i itd.). Osobni identifikacijski broj se ne mijenja bez obzira na promjene koje prate osobu kojoj je taj broj dodijeljen (primjerice bez obzira na promjenu imena, prezimena, naziva, adrese, državljanstva i ostalo).

? Mijenja li se osobni identifikacijski broj ako strana osoba kojoj je određen i dodijeljen osobni identifikacijski broj zatraži i dobije hrvatsko državljanstvo?

Strana osoba kojoj je određen i dodijeljen osobni identifikacijski broj zadržava isti osobni identifikacijski broj kao stalnu oznaku i u slučaju da joj se na temelju podnesenog zahtjeva odobri primitak u hrvatsko državljanstvo.

? Mijenja li se osobni identifikacijski broj maloljetnoj osobi koja već ima određeni i dodijeljeni osobni identifikacijski broj kada dolazi do njezina posvojenja?

Dijete, maloljetna osoba, koje ima određeni i dodijeljeni osobni identifikacijski broj zadržava isti osobni identifikacijski broj kao stalnu oznaku i u slučaju ako dođe do njegova posvojenja te promjene podataka o roditeljima.

? Može li se iz osobnoga identifikacijskog broja utvrditi radi li se o domaćoj ili stranoj pravnoj ili fizičkoj osobi?

S obzirom da prvih deset znamenki osobnoga identifikacijskog broja predstavlja niz slučajno odabranih brojeva, iz njega nije moguće odrediti radi li se od fizičkoj ili pravnoj domaćoj ili stranoj osobi. Međutim o određenim i dodijeljenim osobnim identifikacijskim brojevima Ministarstvo financija – Porezna uprava vodi Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima kao službenu evidenciju, u koju tijela javne vlasti u skladu s ovlastima koje imaju mogu postavljati upite o osobnim identifikacijskim brojevima odnosno o osobama kojima je neki osobni identifikacijski broj određen i dodijeljen.

? Može li se isti osobni identifikacijski broj odrediti dvjema različitim osobama?

Jednom određen i dodijeljen osobni identifikacijski broj ne može se više dodjeljivati pa ni u slučaju da nema više osobe kojoj je prethodno bio dodijeljen (po smrti osobe, nakon stečaja pravne osobe). Osim zakonske nemogućnosti da se isti osobni identifikacijski broj odredi različitim osobama postoji i informatička zaštita u navedenom smislu.

? Smatra li se osobni identifikacijski broj poreznim brojem?

Za potrebe oporezivanja, poreznim brojem smatra se osobni identifikacijski broj propisan posebnim zakonom. U razdoblju od 1. siječnja 2009. do 31. prosinca 2009., poreznim brojem smatrale su se prethodno važeće identifikacijske oznake i to jedinstveni matični broj građana (MBG) za hrvatske državljane, matični broj (MB) za pravne osobe, sistemski broj i evidencijski broj za strane osobe. Od 1. siječnja 2010. poreznim brojem smatra se samo osobni identifikacijski broj.

? Služi li osobni identifikacijski broj kao identifikacijski broj za međunarodnu razmjenu podataka?

Vezano za provođenje propisa Europskih zajednica valjalo je odrediti identifikator za međunarodnu razmjenu podataka, koji prema odredbama pravne stečevine može imati maksimalno dvanaest znamenki s time da se ispred tih znamenki dodaje oznaka zemlje iz koje dolazi identifikator. Stoga se prilikom propisivanja broja znamenki osobnoga identifikacijskog broja (jedanaest znamenki) vodilo računa da se osobni identifikacijski broj može koristiti i za međunarodnu razmjenu podataka. Tako će identifikacijski broj koji će se koristiti za međunarodnu razmjenu podataka, o primjerice porezu na dodanu vrijednost, biti oznaka HR i u nastavku osobni identifikacijski broj osobe, kao primjerice HR76606847529.

? Smatra li se osobni identifikacijski broj tajnim podatkom?

Osobni identifikacijski broj nije tajni podatak. Osobni identifikacijski broj je nov, učinkovit „ključ“ za upis i automatsku razmjenu podataka između službenih evidencija te kao takav, on po sebi nije tajan podatak. Osobni identifikacijski broj bit će sadržan na identifikacijskim ispravama, na računima prema posebnim propisima, a koristit će se i u platnom prometu. Opisanim načinom korištenja osobni identifikacijski broj bit će široko dostupan, pa nije i ne može biti tajan podatak. No, za razliku od jedinstvenoga matičnog broja građana osobni identifikacijski broj ne otkriva nikakve privatne informacije o osobi kojoj je dodijeljen, poput datuma i godine rođenja, spola ili nacionalnosti, čime se u potpunosti štiti privatnost osobe.

? Može li u slučaju saznanja nečijeg osobnoga identifikacijskog broja doći do zloupotrebe podataka?

Osobni identifikacijski broj nije tajni podatak. Međutim, podaci kojima se može pristupiti putem osobnoga identifikacijskog broja, a koji su upisani u službene evidencije jesu tajni, ali oni su dostupni samo ovlaštenim osobama i to isključivo uz korištenje nekih dodatnih, strogo zaštićenih mehanizama i podataka. Znati nečiji osobni identifikacijski broj ne znači da se on može na bilo koji način zloupotrijebiti. Sve institucije će podatke upisivati putem osobnoga identifikacijskog broja i u skladu sa svojim propisima štititi ostale podatke upisane putem njega, a javnosti će omogućiti dostupnost samo onih podataka koji se ne smatraju tajnim podacima.

? Koriste li ostale suvremene zemlje identifikacijske oznake poput osobnoga identifikacijskog broja?

Sve suvremene zemlje koriste određene identifikacijske brojeve. Postoje razlike u nazivima tih identifikacijskih brojeva (porezni broj, broj socijalnog osiguranja, osobni broj i slično). Ipak, zajedničko im je da se koriste na području oporezivanja, sustava socijalnih davanja i sustava mirovinskog osiguranja, a negdje se u istom obliku koriste i za međunarodnu razmjenu podataka, dakle koriste se za sve one potrebe za koje se i osobni identifikacijski broj uvodi u Republici Hrvatskoj.

2.3. Osobni identifikacijski broj i jedinstveni matični broj građana – sličnosti i razlike

? Postoji li razlika između osobnoga identifikacijskog broja i jedinstvenoga matičnog broja građana?

Osobni identifikacijski broj sastoji se od jedanaest znamenki od čega se prvih deset znamenki određuje slučajnim odabirom niza brojeva koji na taj način ne pokazuju izravnu vezu s osobom kojoj se taj broj određuje. Jedanaesta znamenka predstavlja kontrolni broj.

Jedinstveni matični broj građana sastoji se od trinaest znamenki, koje se konstruiraju na način da predstavljaju osobne podatke osobe kojoj se taj broj određuje i dodjeljuje (dan, mjesec i godina rođenja, spol i ostalo).

Prema načinu određivanja niza znamenki koje čine osobni identifikacijski broj, niz slučajno odabranih brojeva, osobni identifikacijski broj za razliku od jedinstvenoga matičnog broja građana štiti privatnost osobe, jer se niz brojeva ne može dovesti u vezu s osobom kojoj je dodijeljen.

? Je li uvođenjem osobnoga identifikacijskog broja od 1. siječnja 2009. pre-stao važiti jedinstveni matični broj građana i matični broj pravnih osoba?

Uvođenje osobnoga identifikacijskog broja je postepeni proces u kojem će se u prvoj fazi osobama odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski brojevi, a nakon toga će se u drugoj fazi osobni identifikacijski brojevi upisati u sve službene evidencije. Radi postepenog uvođenja osobnoga identifikacijskog broja tijekom 2009. i 2010. godine novim osobama se uz osobni identifikacijski broj određuje i jedinstveni matični broj građana i matični broj pravne osobe. Tijekom 2009. godine na svim prijavama i u platnom prometu koristili su se jedinstveni matični brojevi građana i matični brojevi pravnih osoba. Od 1. siječnja 2010. godine na poreznim prijavama i u platnom prometu koriste se osobni identifikacijski brojevi. Prema opisanom načinu korištenja osobnoga identifikacijskog broja, kao stalne oznake osoba pred svim tijelima javne vlasti, jedinstveni matični broj građana i matični broj pravnih osoba izgubit će svoju dosadašnju svrhu pa će njihova dodjela postati suvišna.

I Novim osobama, u smislu zakonskih odredaba o osobnom identifikacijskom broju, smatraju se hrvatski državljani rođeni nakon 1. siječnja 2009., osobe koje stječu hrvatsko državljanstvo nakon 1. siječnja 2009., pravne osobe sa sjedištem na području Republike Hrvatske osnovane nakon 1. siječnja 2009, te strane osobe kod kojih je povod za praćenje nastao nakon 1. siječnja 2009.

? Može li se jedinstveni matični broj građana koristiti kao identifikacijski broj za međunarodnu razmjenu podataka?

Prema odredbama pravne stečevine identifikacijski broj koji se koristi za međunarodnu razmjenu podataka može imati najviše dvanaest znamenki plus oznaku zemlje iz koje dolazi identifikacijski broj. Jedinstveni matični broj građana sastoji se od trinaest znamenki te se ne može koristiti kao identifikacijski broj za međunarodnu razmjenu podataka.

? Zašto se uvodi osobni identifikacijski broj?

Osobni identifikacijski broj uvodi se:

1. radi opće informatizacije javne uprave – povećanja učinkovitosti državnih institucija i smanjivanja administrativnih opterećenja za građane,
2. radi povezivanja i automatske razmjene podataka između svih službenih evidencija – građani će brže i lakše ostvarivati svoja prava: manje redova, manje papirologije, rezanje administrativnih obveza građana,
3. kao najučinkovitija mjera u borbi protiv korupcije – bolji pregled nad imovinom građana i pravnih osoba, te prilivom i tijekom novca što je ključan preduvjet za transparentnu ekonomiju i sustavno suzbijanje korupcije,
4. radi osiguravanja preduvjeta za pravedan sustav socijalnih davanja te
5. radi usklađivanja hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU.

3. OSOBE KOJIMA SE OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ DODJELJUJE

? Što podrazumijeva pojam dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja?

Postupak dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja podrazumijeva pripisivanje određenoga osobnoga identifikacijskog broja točno identificiranoj osobi.

? Tko su osobe kojima se osobni identifikacijski broj dodjeljuje?

Osobni identifikacijski broj dodjeljuje se:

- hrvatskim državljanima rođenjem odnosno stjecanjem hrvatskog državljanstva,
- pravnim osobama sa sjedištem na području Republike Hrvatske osnivanjem te

- stranim osobama kada prijavljuju boravište na području Republike Hrvatske te kada nastaje povod za njihovo praćenje na području Republike Hrvatske (upis u službene evidencije i/ili stjecanje statusa poreznog obveznika).

Stranim osobama dodjeljuje se osobni identifikacijski broj i prema odredbama posebnih propisa. Odredbe posebnih propisa zahtijevaju dodjelu osobnoga identifikacijskog broja i prije samog nastanka povoda za praćenje. Tako primjerice odredbe propisa o zemljišnim knjigama zahtijevaju da već akt, koji će biti temelj za upis vlasništva u zemljišne knjige, sadrži podatak o osobnim identifikacijskim brojevima. Navedeno zahtijeva dodjelu osobnoga identifikacijskog broja već pri sastavljanju isprave o stjecanju.

? Hoće li se obrtnicima za obrt odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Obrt je djelatnost koju obavlja fizička osoba građanin. S obzirom da obrt nema pravnu osobnost, za djelatnost obrta neće se određivati poseban osobni identifikacijski broj. Obrtnici u obavljanju obrtničke djelatnosti koriste osobni identifikacijski broj koji im je dodijeljen kao hrvatskim državljanima.

? Hoće li se osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost (odvjetnici, doktori i slična zanimanja) za djelatnost slobodnog zanimanja odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Slobodno zanimanje je djelatnost koju obavlja fizička osoba građanin. S obzirom da slobodno zanimanje nema pravnu osobnost, za djelatnost slobodnog zanimanja neće se određivati poseban osobni identifikacijski broj. Osobe koje obavljaju djelatnost slobodnog zanimanja u obavljanju djelatnosti koriste osobni identifikacijski broj koji im je dodijeljen kao hrvatskim državljanima.

? Hoće li se predstavnicima nacionalnih manjina za njihovu djelatnost odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Predstavnici nacionalnih manjina jesu fizičke osobe koje obavljaju posebnu djelatnost koja nema pravnu osobnost. Stoga se predstavnicima nacionalnih manjina, za njihovu djelatnost neće određivati poseban osobni identifikacijski broj, već će u obavljanju djelatnosti koristiti vlastiti osobni identifikacijski broj koji im je određen i dodijeljen kao hrvatskim državljanima odnosno stranim osobama.

? Hoće li se nezavisnim političkim kandidatima za njihovu djelatnost odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Nezavisni politički kandidati jesu fizičke osobe koje obavljaju posebnu djelatnost koja nema pravnu osobnost. Stoga se nezavisnim političkim kandidatima, za njihovu djelatnost neće određivati poseban osobni identifikacijski broj, već će u obavljanju djelatnosti koristiti vlastiti osobni identifikacijski broj koji im je određen i dodijeljen kao hrvatskim državljanima odnosno stranim osobama.

? Hoće li se osobni identifikacijski broj dodijeliti i hrvatskim državljanima koji žive u inozemstvu?

Prema odredbama Zakona osobni identifikacijski broj, između ostalih, dobivaju svi hrvatski državljani, bez obzira žive li odnosno imaju li prebivalište u Republici Hrvatskoj ili izvan nje.

? Hoće li se osobni identifikacijski broj dodijeliti djeci (do 18 godina) rođenoj prije 1. siječnja 2009.?

Prema odredbama Zakona osobni identifikacijski broj dodjeljuje se svim hrvatskim državljanima. Stoga će se osobni identifikacijski broj odrediti i dodijeliti i djeci, osobama koje su na dan 1. siječnja 2009., mlađa od 18 godina. Toj djeci će se Potvrde o osobnom identifikacijskom broju dostavljati putem roditelja odnosno putem zakonskih zastupnika, a prema odredbama o dostavi akata poslovno nesposobnim osobama.

? Tko se smatra pravnom osobom sa sjedištem u Republici Hrvatskoj kojoj se dodjeljuje osobni identifikacijski broj?

Prema odredbama Pravilnika o osobnom identifikacijskom broju pravnim osobama smatraju se trgovačka društva, ustanove, zajednice ustanova, banke, kreditne institucije, fondovi, leasing društva, udruge, vjerske zajednice, političke stranke, zaklade, fundacije, vijeća nacionalnih manjina, turističke zajednice, umjetničke organizacije, strana predstavništva i ostale pravne osobe.

? Hoće li se osobni identifikacijski broj dodijeliti Republici Hrvatskoj?

Pravna osobnost Republike Hrvatske proizlazi iz niza posebnih propisa te će joj se odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj.

? Hoće li se osobni identifikacijski broj dodijeliti županiji, gradu i općini?

Prema odredbama posebnog propisa županija, grad i općina jesu pravne osobe te će ime se odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj.

Prema postojećoj praksi pravnu osobnost imala su predstavnička tijela navedenih pravnih osoba: poglavarstva, vijeća, te uredi župana, gradonačelnika ili općinskih načelnika. Kako se osobni identifikacijski broj određuje pravnim osobama županije, gradovi i općine uskladit će načine svojih poslovanja do kraja 2010. godine s ciljem da od 1. siječnja 2011. kao pravna osoba jedino istupa sama županija, grad, općina.

? Hoće li se osobni identifikacijski broj odrediti i dodijeliti trgovcu pojedincu?

S obzirom da je trgovac pojedinac fizička osoba, koja se prema posebnom propisu upisuje u sudski registar, trgovcu pojedincu pripada osobni identifikacijski broj koji mu je određen i dodijeljen kao hrvatskom državljanu.

? Tko se smatra stranom osobom glede dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja?

Za potrebe određivanja i dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja, stranom osobom smatra se fizička osoba koja nema hrvatsko državljanstvo i pravna osoba koja ima sjedište izvan područja Republike Hrvatske.

? Hoće li se i kada stranim osobama dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Stranim osobama osobni identifikacijski broj se dodjeljuje kada prijavljuju boravište u Ministarstvu unutarnjih poslova te kada nastaje povod za njihovo praćenje.

Povod za praćenje može nastati iz nekoliko razloga, ako strana osoba:

1. postaje samo poreznim obveznikom prema posebnom propisu (obračun drugog dohotka, obračun poreza po odbitku i ostalo),
2. postaje poreznim obveznikom jer stječe imovinu na koju se plaća porez te se upisuje u službenu evidenciju u kojoj se vodi vlasništvo te imovine (nekretnine – porez na promet nekretnina, upis u gruntovnicu, upis u evidenciju obveznika komunalne naknade, porez na kuće za odmor; automobili – porez na cestovna motorna vozila, upis u evidenciju vlasnika vozila u MUP-u i ostalo) te
3. kada se upisuje u službenu evidenciju, a da pri tome ujedno i nije porezni obveznik (osnivanje trgovačkog društva, stjecanje vrijednosnih papira, otvaranje bankovnih računa i ostalo).

Stranim osobama kojima nastaje povod za praćenje na području Republike Hrvatske osobni identifikacijski broj dodjeljuje se u Poreznoj upravi i to nadležnoj prema mjestu gdje je nastao povod za praćenje. U tu svrhu strana osoba podnosi propisani obrazac Zahtjeva za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja te potrebite identifikacijske dokumente (putovnicu – strane fizičke osobe, rješenje o osnivanju – strane pravne osobe). Nadležna ispostava Porezne uprave nakon provjere podataka upisanih u Zahtjevu određuje i dodjeljuje stranoj osobi osobni identifikacijski broj.

? Može li strana osoba putem treće osobe podnijeti Zahtjev za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja?

Zahtjev za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja u ime strane osobe može podnijeti opunomoćenik, pod uvjetom da je punomoć izdana i za postupak određivanja i dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja. Kako je u Republici Hrvatskoj u službenoj uporabi hrvatski jezik, punomoć mora biti sastavljena na hrvatskom jeziku ili prevedena na hrvatski jezik.

? Mora li strana osoba prije upisa u neku službenu evidenciju zatražiti osobni identifikacijski broj?

S obzirom da se upis u službene evidencije obavlja putem osobnoga identifikacijskog broja strana osoba mora u trenutku upisa od Porezne uprave zatražiti određivanje i dodjeljivanje osobnoga identifikacijskog broja. Međutim iz pojedinih posebnih propisa koji su se uskladili s odredbama Zakona o osobnom identifikacijskom broju, proizlazi potreba za dodjelom osobnoga identifikacijskog broja i prije upisa u službene eviden-

cije (primjerice prilikom izrade ugovora o kupoprodaji nekretnine već sam ugovor treba sadržavati osobne identifikacijske brojeva sudionika, što u slučaju strane osobe znači i dodjelu osobnoga identifikacijskog broja već kod izrade ugovora o kupoprodaji).

4. KORISNICI OSOBNOGA IDENTIFIKACIJSKOG BROJA

? Tko se smatra korisnikom osobnoga identifikacijskog broja?

Korisnici osobnoga identifikacijskog broja jesu sva tijela javne vlasti koja prema zakonskim propisima vode službene evidencije. Korisnicima osobnoga identifikacijskog broja smatraju se državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koje se dijelom financiraju izravno ili neizravno iz sredstava proračuna ili kojima su osnivači odnosno jedan od osnivača Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne osobe kojima su povjerene javne ovlasti (sudovi, Središnje klirinško depozitarno društvo, HZZO, HZMO, HGK, HOK, FINA i dr.).

? Što se smatra službenom evidencijom korisnika osobnoga identifikacijskog broja?

Službenom evidencijom smatra se svaka evidencija (evidencija, upisnik, registar, popis i slično) koju korisnik osobnoga identifikacijskog broja vodi o osobama i o imovini na temelju posebnog propisa ili statuta.

? Na koji način korisnici osobnoga identifikacijskog broja koriste osobne identifikacijske brojeve?

Korisnici osobnoga identifikacijskog broja koriste osobne identifikacijske brojeve za potrebe povezivanja podataka u službenim evidencijama, u svakodnevnom radu i kod razmjene podataka.

? Smatraju li se državne institucije poput mirovinskog i zdravstvenog korisnicima broja te hoće li te institucije biti uključene u sustav osobnoga identifikacijskog broja?

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje smatraju se korisnicima osobnoga identifikacijskog broja i bit će uključeni u sustav osobnoga identifikacijskog broja.

? Hoće li se i kada osobni identifikacijski brojevi primjenjivati kod upisa u gruntovnicama?

Gruntovnica se smatra korisnikom osobnoga identifikacijskog broja iz čega i proizlazi obveza korištenja sustava osobnih identifikacijskih brojeva. Međutim prijelaz gruntovnica na sustav osobnih identifikacijskih brojeva bit će otežan s obzirom što evidencija vlasništva nekretnina do sad nije bila vezana uz jedinstveni matični broj gra-

đana pa nije moguće izvršiti jednostavno uparivanje sa osobnim identifikacijskim brojevima. Stoga se svi novi upisi počev već od 1. siječnja 2009. obavljaju putem osobnoga identifikacijskog broja, a postepeno sređivanjem zemljišnih knjiga i svi postojeći upisi nadopunit će se podatkom o osobnom identifikacijskom broju.

? Kako će već postojeće službene evidencije koje se vode po različitim identifikatorima prijeći na korištenje osobnih identifikacijskih brojeva?

2009. godina bila je prva godina prijelaznog razdoblja u kojoj je započelo uvođenje osobnih identifikacijskih brojeva u pravni sustav Republike Hrvatske. Već od 1. siječnja 2009. sve nove osobe dobivale su odmah u trenutku prvog upisa osobne identifikacijske brojeve, ali su im se još uvijek dodjeljivale prethodno važeće identifikacijske oznake (jedinstveni matični broj građana, matični broj). Zatečenim osobama, se na temelju preuzetih podataka iz nadležnih registara, odredio i dodijelio osobni identifikacijski broj sa 1. siječnjem 2009. te su se tim osobama tijekom 2009. godine uručivale Potvrde o osobnim identifikacijskim brojevima.

Međutim već od 1. siječnja 2009. godine i sve postojeće službene evidencije započele su nadopunjavanje svojih podataka u službenim evidencijama o osobama podatkom o osobnom identifikacijskom broju. U tu svrhu postojeće službene evidencije trebale su zatražiti razmjenu podataka s Poreznom upravom. Proces razmjene podataka s ciljem nadopune službenih evidencija podatkom o osobnom identifikacijskom broju započeo je u 2009. godini s ciljem da se završi do sredine 2010. godine. Tek kada se svim osobama odredi i dodijeli osobni identifikacijski broj te kada službene evidencije u najvećoj mogućoj mjeri prihvate osobne identifikacijske brojeve, sada važeće identifikacijske oznake postaju suvišne jer će svi sustavi, pa i platni promet prijeći na korištenje osobnih identifikacijskih brojeva. Navedeno je i razlog zadržavanja važećih identifikatora u sustavu tijekom prijelaznog razdoblja uvođenja osobnoga identifikacijskog broja u pravni sustav Republike Hrvatske.

Istekom 2009. godine, svaki upis osobe u službenu evidenciju obavlja se upisom osobnoga identifikacijskog broja kao osnovnog podataka, te će u tu svrhu osobe prilikom upisa morati predložiti Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju ili drugu javnu ispravu na kojoj je sadržan osobni identifikacijski broj.

I Zatečenim osobama smatraju se hrvatski državljani rođeni prije 1. siječnja 2009., osobe koje su hrvatsko državljanstvo stekle prije 1. siječnja 2009., pravne osobe sa sjedištem na području Republike Hrvatske osnovane prije 1. siječnja 2009., te strane osobe kod kojih je povod za praćenje nastao prije 1. siječnja 2009.

5. ODREĐIVANJE I DODJELJIVANJE OSOBNOGA IDENTIFIKACIJSKOG BROJA

? Koje tijelo određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj?

Ministarstvo financija – Porezna uprava po službenoj dužnosti određuje i dodjeljuje osobne identifikacijske brojeve svim osobama kojima se osobni identifikacijski broj

mora dodijeliti, na temelju informatičke razmjene podataka s nadležnim tijelima. Stoga se, uz izuzetak određivanja i dodjeljivanja osobnih identifikacijskih brojeva za strane osobe, postupak određivanja i dodjeljivanja osobnih identifikacijskih brojeva provodi, u pravilu, bez potrebe dolaska u Poreznu upravu.

I Nadležnim tijelima smatraju se ona tijela koja upisuju činjenice prilikom kojih se osobni identifikacijski broj određuje i dodjeljuje: upis činjenice rođenja odnosno stjecanja hrvatskog državljanstva, osnivanja te prijave boravišta i nastanka povoda prvog praćenja. Stoga se nadležnim tijelima smatraju za:

1. hrvatske državljanke

- matični uredi – Ministarstvo uprave: evidencija – matica rođenih koja upisuje činjenicu rođenja hrvatskog državljanina i knjiga državljanina – kada se hrvatsko državljanstvo stječe po rođenju; na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom
- Ministarstvo unutarnjih poslova: koji rješenjem odlučuje o stjecanju hrvatskog državljanstva te daje nalog za upis državljanstva u evidenciju – knjiga državljanina; na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom

2. pravne osobe sa sjedištem na području Republike Hrvatske

- Trgovački sudovi – sudski registri – osnivanje trgovačkih društava, ustanova, banaka i ostalih pravnih osoba koje pravnu osobnost stječu upisom u sudski registar; na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom
- županijski uredi – Ministarstva uprave – nadležne evidencije za upis osnivanja pravnih osoba (udruga, vjerskih zajednica, zaklada, fondacija, političkih stranaka i nacionalnih manjina); na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom
- Ministarstvo turizma – nadležne evidencije za upis turističkih zajednica, na temelju papirnate razmjene s Poreznom upravom – Središnjim uredom
- Ministarstvo kulture – nadležne evidencije za upis umjetničkih organizacija, na temelju papirnate razmjene s Poreznom upravom – Središnjim uredom
- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva – nadležne evidencije za upis udruga sindikata, udruga poslodavac, udruga sindikata više razine, udruge poslodavaca više razine; na temelju papirnate razmjene s Poreznom upravom – Središnjim uredom
- Državni zavod za statistiku – evidencija – registar poslovnih subjekata – upis pravnih osoba koje se osnivaju na temelju zakona (tijela državne uprave, gradovi, općine i ostali); na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom

3. strane osobe

- Ministarstvo unutarnjih poslova – evidencija boravišta koja upisuje prijavu boravišta strane osobe na području Republike Hrvatske; na temelju informatičke razmjene podataka navedene institucije s Poreznom upravom
- Ministarstvo financija – Porezna uprava – za sve ostale strane osobe koje postaju poreznim obveznikom prema posebnim propisima i za sve ostale strane osobe koje se upisuju u službene evidencije u Republici Hrvatskoj.

? Na koji način će se hrvatskim državljanima rođenim nakon 1. siječnja 2009. dodijeliti osobni identifikacijski broj?

Po rođenju djeteta, roditelji dolaze u nadležnu maticu rođenih prijaviti osobno ime djeteta te se obavlja upis činjenice rođenja u maticu rođenih (potpuni upis). Tim upi-

som inicira se trenutna informatička razmjena podataka između sustava osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi, matice rođenih Ministarstva uprave i evidencije prebivališta Ministarstva unutarnjih poslova na slijedeći način:

1. Putem uspostavljenih informatičkih veza matrica rođenih se povezuje sa sustavom osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi te se prenosi set identifikacijskih elemenata (ime, prezime, spol, datum, mjesto i godina rođenja, podaci o roditelju), koje unosi matičar, iz matice rođenih u sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi.
2. Sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj novoj osobi – novorođenom djetetu i vraća informaciju matici rođenih o određenom i dodijeljenom osobnom identifikacijskom broju.
3. Prilikom izdavanja uvjerenja o upisu činjenice rođenja (izvod iz matice rođenih) matrica rođenih već raspolaže podatkom o osobnom identifikacijskom broju za rođeno dijete. Matičar uručuje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju izdanu od Porezne uprave roditeljima djeteta.
4. Sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi se putem uspostavljenih informatičkih veza povezuje s Ministarstvom unutarnjih poslova kojemu se dostavljaju potrebni podaci iz matice rođenih.
5. Nakon što roditelji dođu u policijsku upravu i prijave prebivalište novorođenoga hrvatskog državljanina te se odredi jedinstveni matični broj građana u prijelaznom razdoblju, sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi preuzima podatak o adresi prebivališta i jedinstvenom matičnom broju građana u prijelaznom razdoblju.

Na opisani način završava se postupak određivanja i dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja novorođenom hrvatskom državljaninu te prvi upis u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima.

? Na koji način će pravne osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, koje svoju pravnu osobnost stječu upisom u sudski registar nadležnog trgovačkog suda nakon 1. siječnja 2009. dobiti osobni identifikacijski broj?

Radi osnivanja pravne osobe, osnivači podnose zahtjev nadležnom sudskom registru. Odobravanjem upisa u sudski registar inicira se trenutna informatička razmjena podataka između sustava osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi, sudskog registra i Državnog zavoda za statistiku na slijedeći način:

1. Putem uspostavljenih informatičkih veza sudski registar se povezuje sa sustavom osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi te se prenosi set identifikacijskih elemenata, koji se upisuju u sudski registar, iz sudskog registra u sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi.
2. Sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj novoj osobi – pravna osoba i vraća informaciju sudskom registru o određenom i dodijeljenom osobnom identifikacijskom broju.
3. Prilikom izdavanja rješenja o osnivanju pravne osobe sudski registar već raspolaže podatkom o osobnom identifikacijskom broju za novoosnovanu pravnu osobu. Djelatnik sudskog registra uručuje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju izdanu od Porezne uprave osnivaču pravne osobe.

4. Sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi se putem uspostavljenih informatičkih veza povezuje s Državnim zavodom za statistiku kojemu se dostavljaju potrebni podaci iz sudskog registra.
5. Nakon što osnivač dođe u Državni zavod za statistiku i prijavi djelatnost te se odredi matični broj u prijelaznom razdoblju, sustav osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi preuzima podatak o djelatnosti i matičnom broju u prijelaznom razdoblju.

Na opisani način završava se postupak određivanja i dodjeljivanja osobnoga identifikacijskog broja novoosnovanoj pravnoj osobi te prvi upis u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima.

2 Na koji način će se osobni identifikacijski broj dodijeliti strancu koji prijavljuje boravište u Republici Hrvatskoj?

Strana fizička osoba podnosi zahtjev za odobrenjem boravka u Republici Hrvatskoj Ministarstvu unutarnjih poslova. O odobrenju boravka odlučuje nadležno ministarstvo te stavlja oznaku (naljepnicu) u putovnicu strane osobe. Strana osoba u predviđenom roku nakon zaprimanja oznake mora prijaviti boravište u Republici Hrvatskoj. Stranoj osobi koja u zakonom predviđenom roku dođe u nadležnu policijsku postaju zatražiti prijavu boravka, u trenutku odobrenja boravka odredit će se i dodijeliti osobni identifikacijski broj na temelju informatičke razmjene podataka između Ministarstva unutarnjih poslova i sustava osobnoga identifikacijskog broja u Poreznoj upravi. Djelatnik policijske uprave uručuje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju izdanu od Porezne uprave stranoj osobi.

2 Na koji način će se osobni identifikacijski broj dodijeliti strancu kod kojeg nastaje povod za praćenje u Republici Hrvatskoj?

Strana fizička osoba kod koje nastaje povod za praćenje u Republici Hrvatskoj mora zatražiti od Porezne uprave osobni identifikacijski broj podnošenjem Zahtjeva za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja te potrebite identifikacijske dokumente (putovnicu – strane fizičke osobe, rješenje o osnivanju – strane pravne osobe). Porezna uprava provjerava podatke iz Zahtjeva i određuje i dodjeljuje stranoj osobi osobni identifikacijski broj uz istovremeno uručenje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju stranoj osobi.

2 Kako će osobni identifikacijski broj dobiti osobe rođene i osnovane prije 1. siječnja 2009. – zatečene osobe?

Svim zatečenim osobama, uredno upisanim u nadležnim registrima, Ministarstvo financija – Porezna uprava odredio je i dodijelio osobni identifikacijski broj na temelju podataka iz nadležnih registara. U tu svrhu Ministarstvo financija – Porezna uprava je nakon donošenja Zakona o osobnom identifikacijskom broju poduzela sve potrebne radnje kako bi iz svih nadležnih registara dobila podatke o zatečenim osobama te im s 1. siječnjem 2009. godine odredila i dodijelila osobne identifikacijske brojeve. Potvrde o osobnom identifikacijskom broju zatečenim osobama dostavljene su putem pošte na kućne adrese odnosno adrese sjedišta. Postupak dostave Potvrda o osobnom identifikacijskom broju za sve zatečene osobe započeo je 12. siječnja 2009. godine.

Pretpostavka za ispravnu dostavu Potvrde o osobnom identifikacijskom broju bila je ispravna adresa prebivališta odnosno sjedišta koja se vodi u nadležnim registrima. Osobe koje se smatraju zatečenim osobama, a nije im određen osobni identifikacijski broj, mogu se javiti u nadležne ispostave Porezne uprave gdje će im se, po podnošenju Zahtjeva za određivanjem i dodjeljivanjem osobnoga identifikacijskog broja te po provjeri podataka, odrediti osobni identifikacijski broj. U navedenom slučaju pretpostavlja se da do dodjele osobnoga identifikacijskog broja nije došlo radi nedostatnosti podataka u nadležnim registrima te se stoga radi prethodna provjera podataka. Osobe koje nisu preuzele svoje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju mogu iste preuzeti u nadležnim ispostavama Porezne uprave.

6. POTVRDA O OSOBNOM IDENTIFIKACIJSKOM BROJU

6.1. Potvrda o osobnom identifikacijskom broju – općenito

? Što je Potvrda o osobnom identifikacijskom broju?

Potvrda o osobnom identifikacijskom broju je javna isprava kojom osoba dokazuje određeni i dodijeljeni osobni identifikacijski broj. Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju izdaje besplatno Porezna uprava, a uručuje se ili putem nadležnog tijela ili na šalteru Porezne uprave. Izuzetno za zatečene osobe Potvrda se uručila u pravilu dostavom putem pošte.

? Koliko iznosi naknada za izdavanje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju?

Za određivanje i dodjeljivanje osobnoga identifikacijskog broja te izdavanje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju ne plaća se nikakva naknada, a ne postoji ni obveza plaćanja upravne pristojbe.

? Koje podatke sadrži Potvrda o osobnom identifikacijskom broju?

Obrazac Potvrde o osobnom identifikacijskom broju izdaje se u papirnatom obliku i sadrži:

- naziv „Potvrda o osobnom identifikacijskom broju“
- podatak o osobnom identifikacijskom broju
- podatak o imenu i prezimenu / nazivu osobe
- podatak o godini rođenja/mjestu osnivanja
- pečat i potpis
- datum izdavanja i naziv nadležnog tijela koje izdaje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju: Ministarstvo financija – Porezna uprava.

? Izdaje li se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju u obliku pametne kartice?

Potvrda o osobnom identifikacijskom broju se izdaje u papirnatom obliku. Papir je formata A4, na način da se u prve 2/3 navode podaci o načinu korištenja Potvrde o osobnom identifikacijskom broju, dok 1/3 papira ispod perforacije čini samu Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju. Samo taj dio osoba mora čuvati kao javnu ispravu o osobnom identifikacijskom broju. S obzirom da će se osobni identifikacijski broj upisivati na identifikacijske dokumente (primjerice osobnu iskaznicu) Potvrda o osobnom identifikacijskom broju služi kao dokaz sve dok osobni identifikacijski broj ne postane sastavni dio ostalih dokumenta. Upravo radi navedenog Potvrda o osobnom identifikacijskom broju nije izrađena u obliku pametne kartice.

? Ne sadrži li Potvrda o osobnom identifikacijskom broju premalo osobnih podataka ?

Kako je Potvrda o osobnom identifikacijskom broju samo dokaz o osobnom identifikacijskom broju osobe, Potvrda o osobnom identifikacijskom broju sadržava samo osnovne podatke o osobi. Minimalizam u iskazivanju podataka o osobi na Potvrdi o osobnom identifikacijskom broju proizlazi i iz zahtjeva da se sama Potvrda o osobnom identifikacijskom broju što je moguće rjeđe mijenja. Ako se promjeni neki podatak osobe, koji je sadržan na Potvrdi o osobnom identifikacijskom broju, nadležno tijelo koje je upisalo promjenu uručit će u ime Porezne uprave osobi novu Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju. Međutim ako osoba uništi, izgubi ili na drugu način otuđi Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju nadležna ispostava Porezne uprave izdat će osobi Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju s oznakom „Duplikat“.

? Može li Potvrda o osobnom identifikacijskom broju poslužiti kao identifikacijska isprava?

Potvrda o osobnom identifikacijskom broju ne služi kao identifikacijska isprava već kao dokaz o osobnom identifikacijskom broju. S obzirom da Potvrda o osobnom identifikacijskom broju nije identifikacijski dokument u prvo vrijeme morat će se koristiti uz neki od identifikacijskih isprava (osobna iskaznica i ostalo).

? Izdaje li se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju s određenim rokom trajanja?

Potvrda o osobnom identifikacijskom broju je dokaz o osobnom identifikacijskom broju osobe. S obzirom da se osobni identifikacijski broj ne mijenja za vrijeme cijeloga životnog ciklusa osobe nema ni potrebe da se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju izdaje s određenim rokom važenja. Izuzetno izdaje se nova Potvrda o osobnom identifikacijskom broju ako se promjeni podatak o imenu i prezimenu odnosno nazivu s obzirom da je taj podatak isписan na Potvrdi o osobnom identifikacijskom broju. Međutim u tom slučaju nadležno tijelo koje upisuje takvu promjenu po službenoj dužnosti izdaje novu Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju, što znači da osoba nije dužna podnositi poseban zahtjev ni dolaziti u Poreznu upravu.

6.2. Potvrda o osobnom identifikacijskom broju

- izdavanje i promjene

? Hoće li se osobni identifikacijski broj upisivati na osobnu iskaznicu?

Prilikom izmjena zakonskog propisa koji propisuje osobnu iskaznicu, propisat će se da je sastavni dio osobne iskaznice i podatak o osobnom identifikacijskom broju osobe. Tek nove osobne iskaznice koje će se izdavati na temelju tako izmijenjenoga zakonskog propisa sadržavat će podatak o osobnom identifikacijskom broju osobe. Osobne iskaznice koje se izdaju nakon 1. siječnja 2009. na temelju još sada nepromijenjenog propisa neće još uvijek sadržavati osobni identifikacijski broj.

? Treba li zatražiti izmjenu osobnih dokumenata radi upisa osobnoga identifikacijskog broja na osobne dokumente?

Uvođenje osobnoga identifikacijskog broja ne zahtijeva trenutačnu zamjenu identifikacijskih isprava. Osobni identifikacijski broj će se postupno, mijenjanjem važećih isprava, upisivati na veliki broj dokumenata. Kada će osobni identifikacijski broj biti sastavni dio nekoga identifikacijskog dokumenta (osobna iskaznica, domovnica i slično) neće biti potrebno posebno predočavati i Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju kao dokaz o osobnom identifikacijskom broju.

Upravo karakteristika osobnoga identifikacijskog broja kao nekazujuće oznake, razlikuje osobni identifikacijski broj od primjerice jedinstvenoga matičnog broja građana. Navedena karakteristika omogućuje i iskazivanje osobnoga identifikacijskog broja na javnim ispravama, stoga će se osobni identifikacijski broj i upisivati na osnovni identifikacijski dokument – osobnu iskaznicu. Osobni identifikacijski broj postupno će se upisivati na javne isprave prilikom izdavanja novih temeljenih na izmijenjenim zakonskim propisima, a po isteku roka važećih javnih isprava. Do upisa osobnih identifikacijskih brojeva na identifikacijske isprave, kao dokaz o određenom i dodijeljenom osobnom identifikacijskom broju koristit će se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju.

? Kada osoba treba podnijeti zahtjev za promjenu Potvrde o osobnom identifikacijskom broju?

Potvrda o osobnom identifikacijskom broju je dokaz o osobnom identifikacijskom broju koji je određen i dodijeljen osobi. Osobni identifikacijski broj se ne mijenja bez obzira na promjene koje prate osobu. Tako osoba zadržava isti osobni identifikacijski broj i kada mijenja ime i prezime, adresu prebivališta i slično. Međutim ako se osobi promjeni podatak koji je sadržan na Potvrdi o osobnom identifikacijskom broju nadležno tijelo koje je izvršilo promjenu mora osobi izdati novu Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju. S obzirom da Potvrda o osobnom identifikacijskom broju sadrži minimalni broj podataka do promjene može doći samo kod imena i prezimena odnosno naziva te samo u tom slučaju nadležno tijelo izdaje novu Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju.

? Što će učiniti osoba koja je izgubila ili na neki drugi način uništila Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju?

Ako iz nekog razloga dođe do gubitka ili drugog načina uništenja Potvrde o osobnom identifikacijskom broju osoba mora doći u mjesno nadležnu ispostavu Porezne uprave i zatražiti izdavanje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju. Ispostava Porezne uprave izdaje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju s istim podacima uz oznaku DUPLIKAT.

I Mjesno nadležnom ispostavom Porezne uprave, smatra se ispostava Porezne uprave nadležna prema adresi prebivališta hrvatskog državljana odnosno prema adresi sjedišta pravne osobe u Republici Hrvatskoj.

Mjesno nadležnom ispostavom Porezne uprave za stranu fizičku osobu i hrvatskog državljana koji nema adresu prebivališta u Republici Hrvatskoj smatra se ispostava Porezne uprave nadležna prema mjestu gdje je nastao povod za praćenje.

? Kako zatečena osoba može saznati svoj osobni identifikacijski broj ako trenutno ne raspolaže Potvrdom o osobnom identifikacijskom broju?

Ako zatečena osoba zatreba podatak o svom osobnom identifikacijskom broju isti može saznati na nekoliko načina.:

- poslati SMS poruku na 61642 (610IB) u kojoj će upisati svoj jedinstveni matični broj građana (MBG) ili matični broj (MB),
- postaviti upit putem web aplikacije na stranici www.oib.hr upisom jedinstvenoga matičnog broja građana i imena i prezimena odnosno matičnog broja – 8 znamenkasti broj (ili matičnog broja subjekta) i naziva ili upisom broja važeće osobne iskaznice te
- traženjem Uvjerenja o osobnom identifikacijskom broju u bilo kojoj ispostavi Porezne uprave.

? Kako se uručuje Potvrda o osobnom identifikacijskom broju?

Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju izdaje besplatno Porezna uprava, a uručuje se ili putem nadležnog tijela ili na šalteru Porezne uprave. Izuzetno za zatečene osobe Potvrda o osobnom identifikacijskom broju uručivala se u pravilu dostavom putem pošte.

6.3. Poništenje Potvrde o osobnom identifikacijskom broju

? U kojim slučajevima može doći do poništenja osobnoga identifikacijskog broja?

Nadležno tijelo koje je zatražilo određivanje i dodjeljivanje osobnoga identifikacijskog broja može zatražiti njegovo poništenje ako utvrdi da obveznik broja ima već određeni i dodijeljeni osobni identifikacijski broj, odnosno ako utvrdi da se osobi osobni

identifikacijski broj nije trebao odrediti i dodijeliti. Nadležno tijelo dostavlja podatak o osobnom identifikacijskom broju za koje traži poništenje i podatak o važećem osobnom identifikacijskom broju, ako isti postoji. Ministarstvo financija – Porezna uprava nakon provjere podataka donosi rješenje o poništenju osobnoga identifikacijskog broja koje dostavlja nadležnom tijelu i obvezniku broja. U rješenju o poništenju osobnoga identifikacijskog broja navodi se i obveza povrata izdane Potvrde.

? Može li se ponovno dodijeliti osobni identifikacijski broj koji se prethodno poništio?

Osobni identifikacijski broj koji se odredio i dodijelio, a nakon toga poništio ostaje za-bilježen kao poništeni osobni identifikacijski broj. Poništeni osobni identifikacijski broj nije moguće više dodjeljivati drugoj osobi.

7. EVIDENCIJA O OSOBNIM IDENTIFIKACIJSKIM BROJEVIMA

7.1. Sadržaj Evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima

? Postoji li službena evidencija o svim određenim i dodijeljenim osobnim identifikacijskim brojevima?

Prema zakonskim odredbama o određenim i dodijeljenim osobnim identifikacijskim brojevima vodi se službena evidencija pod nazivom Evidencija o osobnim identifikacijskim brojevima.

? Koje tijelo vodi Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima?

Ministarstvo financija – Porezna uprava vodi Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima.

? Koje podatke sadrži Evidencija o osobnim identifikacijskim brojevima?

Evidencija sadrži podatke potrebne za identifikaciju osobe preuzete od nadležnih tijela i dodatno nadopunjene potrebnim podacima. Radi praćenja podataka nužnih za identifikaciju osobe postoji i obveza Porezne uprave za stalnim ažuriranjem preuzetih podataka. U tu svrhu će tijela javne vlasti, koja mijenjaju podatke o osobama, dostavljati u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima sve promjene i to odmah nakon upisa promjene podataka. Tako će se u Evidenciji o osobnim identifikacijskim brojevima osigurati praćenje:

- promjene imena i prezimena/ naziva,
- promjene spola,
- promjene adrese sjedišta /prebivališta,
- praćenje smrti/ prestanka hrvatskog državljanstva,

- praćenje prestanka pravne osobe,
- praćenjem promjene članova trgovačkih društva,
- praćenje odjave strane osobe te ostale promjene koje prate osobe te
- ispravak grešaka svih upisanih podataka.

7.2. Upiti u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima

? Tko može postaviti upit o osobnom identifikacijskim broju u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju?

S obzirom na široku upotrebu osobnoga identifikacijskog broja unutar pravnog sustava te s obzirom na potrebu stalne dostupnosti osobnoga identifikacijskog broja omogućit će se upit u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju i to:

- tijela javne vlasti za upit o osobnom identifikacijskom broju za točno identificiranu osobu te
- osobe o njegovom osobnom identifikacijskom broju.

? Na koji način tijela javne vlasti postavljaju upit u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju?

Tijela javne vlasti obavljat će upite u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju koristeći uspostavljene informatičke veze na način da će dostaviti set identifikacijskih elemenata kojima u tom trenutku raspolažu. Evidencija o osobnim identifikacijskim brojevima će po zaprimljenom upitu pretražiti podatke te ako je rezultat pretraživanja točno identificirana osoba (rezultat pretrage jedna osoba) dostavit će povratno podatak o određenom i dodijeljenom osobnom identifikacijskom broju za tu osobu.

? Na koji način osoba može postaviti upit u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju da sazna svoj osobni identifikacijski broj?

Osoba će moći postavljati upit u Evidenciju o osobnom identifikacijskom broju ili putem web aplikacije ili putem sms poruke.

Web aplikacija nalazi se na Internet stranici www.oib.hr. Na navedenoj stranici osoba upisuje svoj jedinstveni matični broj građana i ime i prezime ili samo podatak o broju važeće osobne iskaznice (ako se radi o pravnoj osobi upisuje se naziv i matični broj – 8 znamenasti broj (ili matični broj subjekta).

Putem sms poruke osoba saznaje svoj osobni identifikacijski broj na način da u poruku upiše svoj jedinstveni matični broj građana ili matični broj te poruku pošalje na broj 61642.

Samo osobe koje su se ispravno identificirale moći će na predviđene načine dobiti podatak o svom osobnom identifikacijskom broju.

? Koja je cijena sms poruke za saznanje osobnoga identifikacijskog broja?

Cijena sms poruke koju šalje osoba radi saznanja svoga osobnoga identifikacijskog broja je 0,69 kn uvećana za porez na dodanu vrijednost (ukupno 0,85kn).

8. KORIŠTENJE OSOBNIH IDENTIFIKACIJSKIH BROJEVA

? Kada osobe koriste svoje osobne identifikacijske brojeve?

Prilikom upisa u neku od službenih evidencija korisnika osobnoga identifikacijskog broja, osoba za potrebe upisa predočuje Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju ili neku od drugih javnih isprava koja sadrži podatak o osobnom identifikacijskom broju. Izuzetno u 2009. godini, koja je bila prva godina prijelaznog razdoblja, važile su još sve važeće postojeće identifikacijske oznake za upis u službene evidencije.

Tijela javne vlasti koja do sada nisu koristila jedinstvene matične brojeve građana (kao primjerice grunтовnice) već su s 1. siječnja 2009. godine prilagodila svoje upise na korištenje osobnih identifikacijskih brojeva. Ako se upis obavlja za osobu koja još nije zaprimila Potvrdu o osobnom identifikacijskom broju, osoba može za potrebe upisa u službenu evidenciju postaviti na opisane načine upit u Evidenciju o osobnim identifikacijskim brojevima.

Uvažavajući prvu godinu prijelaznog razdoblja, osobe su obvezne od 1. siječnja 2010., na svim prijavama i podnescima kojima komuniciraju s korisnicima osobnoga identifikacijskog broja, navesti svoj osobni identifikacijski broj. Ako osoba u izvješćima, prijavama i obrascima koje dostavlja korisnicima broja navodi druge osobe, obvezna je za njih naznačiti osobne identifikacijske brojeve ako njima raspolaze u skladu s posebnim propisima.

? Kada osobe koriste osobne identifikacijske brojeve u obavljanju djelatnosti?

Od 1. siječnja 2010. osoba je obvezna koristiti osobni identifikacijski broj u obavljanju svoje djelatnosti i to na računima, potvrdama i sličnim ispravama.

Osobe u obavljanju svoje djelatnosti koriste osobni identifikacijski broj druge osobe na računima koje izdaju prema posebnim propisima.

? Može li se izvršiti upis u službenu evidenciju bez osobnoga identifikacijskog broja?

Uz izuzetak 2009. godine (opisan pod točkom 8.1.) korisnik osobnoga identifikacijskog broja obvezan je prilikom upisa osobe u službenu evidenciju zatražiti od osobe podatak o njegovom osobnom identifikacijskom broju. Ako osoba izjavi da mu osobni identifikacijski broj nije određen i dodijeljen, korisnik osobnoga identifikacijskog broja uputiti će osobu da zatraži određivanje i dodjeljivanje osobnoga identifikacijskog broja u ispostavi Porezne uprave. Upis u službenu evidenciju izvršit će se kada Ministarstvo financija – Porezna uprava odredi i dodijeli osobni identifikacijski broj osobi koja traži upis.

? Kada će se osobni identifikacijski broj početi primjenjivati i u platnom prometu?

Obavljanje platnog prometa putem osobnih identifikacijskih brojeva zahtijeva promjenu svih modela uplatnih računa. Počev od 1. siječnja 2010. platni promet počeo je

koristiti osobne identifikacijske brojeve u modelima plaćanja. Kako je 2010. godina druga godina prijelaznog razdoblja još uvijek, do opoziva, vrijede i modeli plaćanja vezani na ranije važeće identifikatore.

? Kada će se osobni identifikacijski broj početi upisivati na porezne prijave?

Upis i podnošenje poreznih prijava putem osobnoga identifikacijskog broja započeo je 1. siječnja 2010.

? Kada će poduzetnici morati na računima iskazivati osobne identifikacijske brojeve?

S obzirom da se prema posebnim propisima zahtijeva da se na računima iskazuju osobni identifikacijski brojevi, sastavni dio svakog računa mora biti odgovarajući osobni identifikacijski broj. Od 1. siječnja 2010. poduzetnici moraju prilagoditi svoje poslovanje za upotrebu osobnih identifikacijskih brojeva. Prema odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost svi računi moraju sadržavati podatak o osobnim identifikacijskim brojevima.

? Kada će proces uvođenja osobnoga identifikacijskog broja biti u cijelosti završen, odnosno, kada će se osobnim identifikacijskim brojem početi služiti sve državne evidencije?

Potpuni prijelaz na sustav osobnih identifikacijskih brojeva ostvarit će se kada sve institucije u potpunosti prihvate osobne identifikacijske brojeve, što se očekuje istekom prijelaznog razdoblja od dvije godine dakle 1. siječnja 2011.. Ovaj krajnji rok od dvije godine postavlja se radi službenih evidencija koje ne koriste jedinstvene matične brojeve građana pa će njihov prelazak na korištenje osobnih identifikacijskih brojeva biti dugotrajniji postupak (gruntovnica, trgovački sudovi).

? Hoće li se osobni identifikacijski broj navoditi na uvjerenjima koja se izdaju iz službenih evidencija?

Na uvjerenjima odnosno drugim ispravama (potvrdama, certifikatima i slično) koje korisnici broja izdaju na temelju podataka iz službenih evidencija za obveznike broja, navodi se osobni identifikacijski broj.

? Kako će sve postojeće službene evidencije upisati osobne identifikacijske brojeve?

Radi upisa osobnih identifikacijskih brojeva zatečenih osoba u službene evidencije korisnici osobnoga identifikacijskog broja zahtijevaju od Porezne uprave nadopunu svojih službenih evidencija podatkom o osobnom identifikacijskom broju upisanih osoba. Zahtjevi sadrže jedinstvene matične brojeve građana (MBG) odnosno matične brojeve pravnih osoba (MB) koji su upisani u njihove službene evidencije. Po dostavljenom zahtjevu Ministarstvo financija – Porezna uprava postavlja uređene parove uparujući prethodno važeće oznake s osobnim identifikacijskim brojem te nadopunjene zahtjeve vraća korisniku osobnoga identifikacijskog broja.

? Na koji način će se putem osobnoga identifikacijskog broja povezati službene evidencije?

Osobni identifikacijski broj kao stalna i obvezna oznaka svake osobe u pravnom sustavu Republike Hrvatske služi kao poveznica podataka između svih službenih evidencija, kao primjerice:

- MUP-a – i evidencije o vlasnicima vozila
- zemljišnih knjiga – i evidencija o vlasnicima nekretnina
- SKDD – i evidencije o vlasnicima vrijednosnih papira
- trgovačkih sudova – i evidencije o osnivačima trgovačkih društava
- i svih ostalih evidencija.

Informatizacijom državne uprave u cijelosti omogućit će se nesmetani protok informacija čime će sva tijela javne vlasti raspolagati pravovremeno potrebnim informacijama za provedbu upravnih, poreznih i kaznenih postupaka. Stoga će se upravo zahvaljujući funkcioniranju državne uprave u cijelosti, ostvariti dugoročni ciljevi uvođenja osobnih identifikacijskih brojeva odnosno uvest će se reda u cijeli sustav državne uprave te će se u svakom dijelu pravnog sustava osjetiti funkcioniranje pravne države.

? Što će porezni obveznici dobiti uvođenjem osobnoga identifikacijskog broja?

Osobe koje su ujedno i porezni obveznici koriste osobne identifikacijske brojeve kao porezne brojeve u obavljanju svoje djelatnosti. Općim poreznim zakonom propisuje se da se poreznim brojem smatra osobni identifikacijski broj određen prema posebnom propisu. Istim se Zakonom propisuje da će se upravo putem poreznog broja odnosno osobnoga identifikacijskog broja razmjenjivati podaci iz službenih evidencija, te da će se procjene fizičkih osoba moći obavljati na temelju nabavne vrijednosti imovine odnosno sredstava za potrošnju za koju nema legalno opravdanih sredstava za stjecanje.

S obzirom da je 2009. godina, bila prva godina uvođenja osobnoga identifikacijskog broja tijekom 2009. godine u porezne svrhe koristile su se važeće identifikacijske oznake (jedinstveni matični broj građana i matični broj za pravne osobe).

Prve porezne prijave putem osobnoga identifikacijskog broja te prve komunikacije s poreznim tijelima putem osobnoga identifikacijskog broja krenule su od 1. siječnja 2010.. Od 1. siječnja 2010. godine porezni obveznici uključuju osobne identifikacijske brojeve i na račune koje izdaju prema posebnim propisima. Isplate stranim osobama kod obračuna drugog dohotka te plaćanja poreza po odbitku odvija se također putem osobnih identifikacijskih brojeva stoga poduzetnici moraju voditi računa da trebaju raspolagati osobnim identifikacijskim brojevima za te osobe a time i podacima potrebnim da bi im se mogao odrediti osobni identifikacijski broj.

? Što će građani dobiti uvođenjem osobnoga identifikacijskog broja?

Sve osobe prilikom upisa u neku službenu evidenciju od 1. siječnja 2010. moraju za potrebe upisa predložiti Potvrdu ili drugu ispravu koja sadrži podatak o osobnom identifikacijskom broju. Već u 2010. godini najveći dio razmjene podataka iz službenih evi-

dencija početi će se obavljati po službenoj dužnosti, a to će građanima znatno olakšati život.

Upravni postupci koji se vode radi ostvarivanja određenih prava nužno se oslanjaju na podatke sadržane u takvim službenim evidencijama, glede praćenja ispunjavaju li se traženi uvjeti. Danas provedba upravnih postupaka zahtjeva od podnositelja određenog zahtjeva da sam pribavlja isprave o činjenicama o kojima službenu evidenciju vodi neko drugo tijelo javne vlasti. Iako temeljno načelo upravnog postupanja propisuje da su tijela javne vlasti dužna sama pribaviti isprave o činjenicama o kojima evidenciju vodi neko drugo tijelo javne vlasti (postupanje po službenoj dužnosti) to u praksi gotovo nije moguće postići radi opasnosti od prijevara i pogrešaka uslijed mogućnosti pogrešne identifikacije osoba.

Uvođenjem osobnoga identifikacijskog broja stvoreni su preduvjeti da tijelo koje vodi postupak može po službenoj dužnosti zatražiti određene podatke o činjenicama o kojima evidenciju vodi drugo tijelo javne vlasti s obzirom da nema opasnosti od mogućnosti pogrešne identifikacije osobe. Time će se mnogi postupci koji se vode pred tijelima javne vlasti ubrzati, olakšati i pojednostavniti. Službenu razmjenu podataka pozdravit će svi građani jer će se smanjiti administracija i papirologija, a time i čekanja i redovi te iznosi plaćanja upravnih pristojbi radi ostvarivanja određenih prava.

9. PRIMJERI

? Treba li stranac koji kupuje nekretninu u Republici Hrvatskoj zatražiti osobni identifikacijski broj?

Strane osobe koje stječu nekretnine na području Republike Hrvatske upisuju vlasništvo nekretnine u nadležni zemljišno-knjižni odjel – gruntovnicu. S obzirom da se radi o upisu prava vlasništva nekretnine u službene evidenciju, stranoj osobi se mora odrediti i dodijeliti osobni identifikacijski broj. U tu svrhu strana osoba podnosi zahtjev mjesno nadležnoj ispostavi Porezne uprave (ispostava Porezne uprave nadležna prema mjestu nekretnine) koja određuje i dodjeljuje osobni identifikacijski broj. Tek po dodijeli osobnoga identifikacijskog broja moguće je upisati pravo vlasništva nekretnine u zemljišne knjige.

? Na koji način će se uručiti Potvrde o osobnom identifikacijskom broju zatečenoj djeci (osobe koje su mlađe od 18 godina na dan 1. siječnja 2009.)?

Obzirom da osobe koje nisu punoljetne nemaju poslovnu sposobnost nisu ni u mogućnosti zaprimati preporučena pismena. Stoga će se ta djeca upariti s roditeljima putem korištenja osobnih odbitaka, te će im se Potvrde o osobnim identifikacijskim brojevima dostaviti u pošiljkama za roditelje. Za onu djecu za koje se Potvrde na navedeni način neće moći uručiti naknadno će se odlučiti (ovisno o broju takvih Potvrda) način uručivanja.

? Može li se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju za zatečenu osobu dostaviti na adresu boravišta?

Porezna uprava preuzela je podatke o svim osobama kojima se treba odrediti i dodeliti osobni identifikacijski broj, iz nadležnih registarskih tijela. Podaci o hrvatskim državljanima preuzeti su iz Evidencije prebivališta i boravišta u Republici Hrvatskoj koju vodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Iz navedene evidencije preuzeti su između ostalog podaci o adresama prebivališta. Potvrde o osobnom identifikacijskom broju dostavljat će se prema preuzetim podacima na adrese prebivališta.

Osobe koje imaju prijavljeno boravište na drugoj adresi trebaju dostaviti Uvjerjenje o boravištu nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema prebivalištu. Tim osobama će se, kasnije nakon što se izvrši dostava svih Potvrda o osobnom identifikacijskom broju, najvjerojatnije tijekom mjeseca travnja naknadno izvršiti dostava na navedene adrese.

? Može li se Potvrda o osobnom identifikacijskom broju za zatečenu osobu dostaviti na adresu koji nije ni adresa prebivališta ni adresa boravišta?

Porezna uprava preuzela je podatke o svim osobama kojima se treba odrediti i dodeliti osobni identifikacijski broj, iz nadležnih registarskih tijela. Podaci o hrvatskim državljanima preuzeti su iz Evidencije prebivališta i boravišta u Republici Hrvatskoj koju vodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Iz navedene evidencije preuzeti su između ostalog podaci o adresama prebivališta. Potvrde o osobnom identifikacijskom broju dostavljat će se prema preuzetim podacima na adrese prebivališta.

Ostalim osobama koje se nalaze na adresama različitim od prijavljenih prebivališta odnosno boravišta, trebale bi u nadležne ispostave Porezne uprave prema prebivalištu javiti podatke o adresama na kojima se nalaze. Ovisno o broju tako vraćenih Potvrda o osobnom identifikacijskom broju naknadno će se odlučiti kako će se uručiti Potvrde tim osobama.

? Hoće li uvođenje osobnoga identifikacijskog broja utjecati na moja socijalna prava koja već sada ostvarujem?

Resorna ministarstva propisuju određene cenzuse za ostvarivanje prava pred tim tijelima (besplatni udžbenici, potrošnja električne energije, oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i slično). Zakon o osobnom identifikacijskom broju ne propisuje cenzuse za ostvarivanje prava, već osobni identifikacijski broj kao instrument povezivanja omogućuje da se putem njega provjeri ispunjavanje cenzusa za ostvarivanje raznih prava pred nadležnim tijelima.

PROPISI:

- Zakon o osobnom identifikacijskom broju – Narodne novine broj 60/08
- Pravilnik o osobnom identifikacijskom broju – Narodne novine broj 1/09
- Opći porezni zakon – Narodne novine broj 147/08

Uredništvo: Institut za javne financije, Porezni vjesnik
Biblioteka Porezni priručnici i brošure
Zagreb, Smičiklasova 21, p. p. 320
Tel.: (01) 488 6443 redakcija, 488 6444 centrala, 481 9363
Fax: (01) 481 9365 • E-mail: porvje@ijf.hr • www.ijf.hr
Uređivački odbor: mr. sc. Zlatko Fabijančić, Željko Glavaš, dr. sc. Mirjana Jerković,
mr. sc. Ivica Mladineo, dr. sc. Katarina Ott, Dinka Salmić, Stanko Zorica
Računalni slog i tisak: Bauer Grupa, Samoborske Celine bb, Samobor
Naklada: 10.000 primjeraka

www.porezna-uprava.hr
www.oib.hr